

Kijkwijzer krachtige taalleeromgeving op klasniveau (basisonderwijs)

A. EEN POSITIEF, VEILIG EN RIJK LEERKLIMAAT – (MEERTALIG) MOGEN EXPERIMENTEREN OM TE LEREN

Legende: 1 = niet; 2 = in mindere mate; 3 = soms; 4 = in meerdere mate; 5 = vaak

1. Is er geloof in het leerpotentieel van de kinderen? (<i>growth mindset</i>)	1	2	3	4	5
2. Moedig je de kinderen aan om te experimenteren ?	1	2	3	4	5
3. Ga je positief om met het gebruik van de thuis taal van de kinderen?	1	2	3	4	5
4. Geef je meertaligheid een onvoorwaardelijke plaats in de klas?	1	2	3	4	5
5. Voelen de kinderen zich op hun gemak? Is hun welbevinden voldoende hoog?	1	2	3	4	5
6. Vertonen de kinderen voldoende spreek- en schrijfdurf ?	1	2	3	4	5
7. Geef je de kinderen autonomie ? Mogen de kinderen initiatief nemen (zelf dingen aanbrengen, uitproberen, eigen keuzes maken, ...)?	1	2	3	4	5
8. Is er een voldoende rijk aanbod (taal, boeken, materialen, ...)?	1	2	3	4	5

B. BETEKENISVOLLE TAKEN – BETEKENISVOLLE GROEPSERVARINGEN CREËREN OM TE LEREN

Legende: 1 = niet; 2 = in mindere mate; 3 = soms; 4 = in meerdere mate; 5 = vaak

9. Kies je de taak en/of pas je die aan op basis van input en interesses van de kinderen? Doe je activiteiten die zichzelf als betekenisvol ervaren?	1	2	3	4	5
10. Krijgt iedereen de kans om bij groepsactiviteiten een waardevolle bijdrage te leveren?	1	2	3	4	5
11. Streeft de taak een relevant doel na? Is de taak functioneel voor de kinderen? (<i>behoeftegerichtheid</i>)	1	2	3	4	5
12. Werkt de taak aan het vooropgezette (leerplan)doel ? (<i>doelgerichtheid</i>)	1	2	3	4	5
13. Leidt de taak zelf tot een concreet eindresultaat dat mogelijk niet-talig is? Werkt de taak aan een voor de kinderen interessant doel? (<i>motivationale doelgerichtheid</i>)	1	2	3	4	5
14. Is de taak gericht op taalvaardigheid en niet (enkel) op taalkennis?	1	2	3	4	5
15. Is de taak niet te gemakkelijk en niet te moeilijk? Is er een kloof tussen het niveau waarop de kinderen nu functioneren en het niveau van de taak?	1	2	3	4	5
16. Likt de taak interactie uit?	1	2	3	4	5
17. Is er een variatie aan werkvormen ?	1	2	3	4	5
18. Zijn de kinderen betrokken tijdens de taak?	1	2	3	4	5

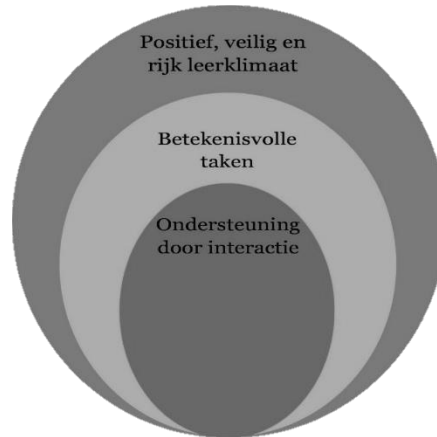
C. ONDERSTEUNING DOOR PRODUCTIEVE INTERACTIE – PARTICIPEREN OM TE LEREN

Legende: 1 = niet; 2 = in mindere mate; 3 = soms; 4 = in meerdere mate; 5 = vaak

19. Roep je voorkennis op om gedeeld begrip te creëren bij de hele klas? Relateer je nieuwe kennis en ervaringen aan vorige kennis en ervaringen? (<i>common ground</i>)	1	2	3	4	5
20. Maak je ruimte voor de eigen inbreng van de kinderen en waardeer je hun inbreng?	1	2	3	4	5
21. Maak je ruimte voor betekenisonderhandeling met en tussen de kinderen onderling?	1	2	3	4	5
22. Stel je weinig gesloten vragen en veel open vragen, denkvragen en opinievragen ?	1	2	3	4	5
23. Behandel je de kinderen als gelijkwaardige gesprekspartners ? Sta je hen toe om een andere wending aan de interactie te geven?	1	2	3	4	5
24. Geef je de kinderen een expertrol ?	1	2	3	4	5
25. Verbeter je het taalgebruik van de kinderen zoveel mogelijk impliciet én stel je een inhoudelijke vraag om tot verdere betekenisuitwisseling te komen?	1	2	3	4	5
26. Zorg je zelf voor een rijk taalaanbod dat je begrijpelijk maakt door parafrasering en visuele ondersteuning?	1	2	3	4	5

Theoretische achtergrond

Deze kijkwijzer is gebaseerd op het model van een krachtige taalleeromgeving, ontwikkeld aan het Centrum voor Taal en Onderwijs, KU Leuven (zie bijvoorbeeld Van den Branden, 2010, p. 73).

1 Een positief, veilig leerklimaat

Binnen een positief en veilig leerklimaat voelen kinderen zich goed. Ze voelen zich gewaardeerd, gerespecteerd en competent. Pas wanneer er sprake is van dit hoge welbevinden, staan kinderen open voor impulsen uit de omgeving en zullen ze gaan exploreren. Een veilig en positief leerklimaat is dus heel belangrijk om tot taalontwikkeling te komen. Er bestaat namelijk dikwijls een grote kloof tussen de school- en thuiscultuur. Een positieve houding t.a.v. de thuistaal van kinderen (dialectvorm van het Nederlands, Turks, Spaans etc.) zorgt ervoor dat kinderen zich meer gewaardeerd en aanvaard voelen.

2 Betekenisvolle taken

Betekenisvolle taken zijn interessant, uitdagend en zinvol voor de kinderen. Ze sluiten aan bij hun interesses en leefwereld en dagen hen uit om betrokken en gemotiveerd in actie te gaan. Kinderen leren heel veel over taal terwijl ze concrete acties uitvoeren en concrete ervaringen opdoen. Zeker wanneer er ook over die acties gepraat wordt pikken kinderen heel veel taal op.

3 Ondersteuning door interactie

Je moedigt kinderen aan, denkt hardop, verwoordt handelingen van de kinderen en jezelf, gaat in gesprek, geeft nieuwe impulsen en ideeën, biedt hulp bij drempels etc. Op die manier ondersteun je de kinderen door interactie. Wanneer je in interactie kan treden met anderen levert leren veel meer op. Zorg daarom voor taken die interactie uitlokken. Zo kunnen de kinderen leren in interactie met jou én met andere kinderen.

Referenties

Jaspaert, K., & Frijns, C. (2017). *Taal leren. Van kleuters tot volwassenen*. Tiel: Lannoo Campus.

Van den Branden, K. (2010). *Handboek taalbeleid basisonderwijs*. Leuven: Acco.